

У мају '57. Радио Београд је престао да користи моје услуге.

Постављен сам за уредника непостојеће београдске телевизије. Постао сам шеф неограничених количина ничега. Београдска ТВ је тог маја била управо то: без студија, камера и сценарија, без технике и зграде.

Само ваздух.

Лично – осећао сам се као адмирал поморских снага Швајцарске Конфедерације!

Предао сам наследнику свој сто, пепељару и писаћу машину па се преселио у – ходник. Ходницима Радио Београда мували су се успорени курири, уплахирени писци, ислужени певачи, скрибомани, кантомани...

Сад смо им се придружили и ми – адмирали! Шака јада, у ствари: неколико новинара, филмских сниматеља, редитеља. Једва смо се између себе познавали, али нас је неизвесна будућност збила једне уз друге, као бродоломнике на крхком сплаву.

Будућност се звала ТЕЛЕВИЗИЈА, а у њу сам се разумевао колико и у нуклеарну фисију.

■ ■ ■

Дани почеше брзо одмицати, а празан провод у ходнику брзо ми досади. Желео сам да радим. Али шта?

Обратих се шефу Павлу Малетину.¹

– Да радиш? Па ти већ радиш.

¹ Павле Малетин (1915–1998), у почецима Телевизије Београд на челу студијске групе која је припремала културни програм, а потом, до 1961. године, уредник Културног и уметничког програма.

РЕШЕЊЕ О ПОСТАВЉЕЊУ ЗА УРЕДНИКА ЗАБАВНЕ РЕДАКЦИЈЕ ТВБ, 15. ЈУЛ 1959.

- Чучим у ходнику, шефе.
- Од нечег се мора почети, младићу.

Био сам збиља млад и наиван. Телевизија није зубобоља која се може добити у току једне једине ноћи. Друштво је тек изразило спремност да одреши кесу и купи себи ту скупу играчку. Док роба стигне, док се монтира, док научимо да разликујемо камеру од микрофона – протећи ће много воде испод Савског моста.

Још дуго ћу, дакле, цабалебарити у ходнику. А да у међувремену не обolim на ногама, преселих се у кафанче „Под липом“. То је оно чаробно подрумче на углу Кондине улице, којег је неумитни ход урбанизације збрисао са лица земље.

– Дупли папци за друга с телевизије – уобичавао је да нам подигне нумеру шеф Мило.

Само је он веровао у нашу будућност. Ни дојучерашње колеге, ни интимни пријатељи, па ни ми сами, нисмо били сигурни да ћемо нешто озбиљно радити у блиској будућности.

Телевизија је била на застрашујућој космичкој удаљености, тајанствена и недодирљива.

Сркали смо папке и мислили на њу?

СЛУЖБЕНА ПРОПУСНИЦА НОВАКА НОВАКА, ИЗДАТА 27. ДЕЦЕМБРА 1958.

Нисмо.

Гурманлуци овог славног подрумчета и нови медијум никако нису ишли руку под руку.

■ ■ ■

Тих дана водио сам разговор с блиским Рођаком који је бринуо о мојој будућности. Вама свакако није непознато српско схватање родбинских веза – то је нешто по чему Србин иде далеко напред или трагично заостаје за другим великим, малим и средњим народима. У сваком случају – нема конкуренције. Србин без рођака је као Американац без кола. Одузмите Србину могућност да се похвали: „Имам једног течу у Крагујевцу“, то је као одузети Русу рубашку, Енглезу голф, а Немцу – тачно време.

- Где ти заправо радиш?
- На телевизији.
- У Загребу си, значи?
- Не. У Београду.
- Зар и Београд има телевизију?
- Нема. Не постоји.

СПИКЕРИ МИРОСЛАВ МИРО МИТРОВИЋ И ЗЛАТИЦА БАЛТИЋ У СТУДИЈУ РАДИО БЕОГРАДА НЕПОСРЕДНО ПО ОСЛОБОЂЕЊУ БЕОГРАДА, 1944.

– И тебе су преместили у тај програм који не постоји?

– Тако некако.

– А ко ти даје плату?

– Радио Београд.

– А не радиш на Радију?

– Не радим.

– Па тебе су најурили из службе, синко?!

Рођакова хладна логика звизну ме посред чела и сетих се шта ми је недавно рекао Столе, келнер из „Шуматовца“:

– Кад Радио хоће да се ослободи неког сувишног, запошљава га на телевизији.

Столе то није измислио, неко га је на време снабдео овим сарказмом.

А његова и Рођакова суморна процена мог положаја обори ме с ногу, док ме изјава обавештеног Мира Митровића: „Нећу на телевизију. Зна се: први се мачићи у воду бацају!“ – потпуно дотуче.² Миро је, колико ме памћење служи, једини човек који је одбио телевизију. Била је то храброст и далековидост у време када су и курири маштали о томе да разносе кафу и буреке посленицима новог медијума.

И тако, уз беспослицу и уз папке, потонух у лаку депресију. Уклоњен као сувишан? Одбачен као прво маче. А још нисам имао ни тридесету!

Чија ли сам то весла посисао када сам поверовао да ће ми телевизија бити нова етапа у животу?

За мојим бившим радним столом шепурио се мој наследник. Зврцкао је телефоном, јурио са снимање на колегијуме, нервирао се, радовао, претио, обећавао. У ходницима су га чекали у заседи и препадали певачи, писци и глумци – нудили му своје идеје и своје чудесне таленте.

² Мирослав Митровић (1920–2006), спикер, новинар и уредник Забавно хумористичког програма Радио Београда, творац емисије „Весело вече“.

Готово до јуче и ја сам ратовао са њима. А сада је та братија пролазила поред мене као поред напуштеног аутомобила. По-пут Рођака и Столета и они су веровали да је моја каријера, преласком на телевизију, коначно заустављена и да са мном не треба губити време.

И једног лепог јутра одлучим: потражићу неког од својих нових шефова да ми разбистре следеће недоумице:

Јесам ли на телевизији по казни?

Ако сам кажњен, зашто сам кажњен и имам ли изгледа да будем амнестиран?

Могу ли да трапим своје радно место „Под липом“ за било какво на старом добром Радију?

Закуцам на врата Лоле Ђукића.³

– Радивоје је у Москви.

Потражим инжењера Жижића.⁴

– Рођа је у Паризу.

Игор Леандров⁵ био је у Прагу а директор Миша Хаџић⁶ негде на релацији Москва–Праг–Париз.

Баш лепо. Телевизија још није ни промрдала а већ је – обезглављена.

Безнадежно сам тумарао ходницима мог бившег Радио Београда. Личио сам себи на остављену жену која је навратила у бивши дом бившем супругу, али без права да било коју ствар додирне у стану, можда само да телефонира. Баш права мушка распуштеница са перспективом да се једног дана привенчам за неког магловитог кандидата који се још ни родио није.

³ Радивоје Лола Ђукић (1923–1995), редитељ, хумориста и писац. Од оснивања Телевизије Београд 1958. до 1963. радио као помоћник директора за продукцију и главни и одговорни уредник Културно-уметничког програма. Као редитељ и сценариста реализовао преко 200 телевизијских емисија.

⁴ Родољуб Жижић (1914–1993), инжењер у Стручном савету за телевизију, формираном 24. априла 1956, задужен за техничка питања, а по оснивању Телевизије Београд њен технички директор.

⁵ Игор Леандров (1925–2015), новинар и публициста, поставио је концепт Дневника ТВ Београд и био његов први уредник. Поред осталог, организовао рад Југословенске радио-телевизије за покривање преноса Прве конференције несврстаних 1961. и покренуо емисију „Времеплов“.

⁶ Милош Хаџић (1921–1989), крајем 1956. године постављен за директора ТВ програма у Радној групи за припрему и оснивање телевизије, потом дугогодишњи управник Српског народног позоришта у Новом Саду.

ИГОР ЛЕАНДРОВ (ГОРЕ, ПРВИ ЗДЕСНА)
ТОКОМ ЕМИТОВАЊА ДНЕВНИКА
ТЕЛЕВИЗИЈЕ БЕОГРАД

– Сто му мука! Једва вас
нађох – пресрете ме стари и
углађени курир чика Миша.
– Зову вас у персонално.
Путујете у Италију!

Да су воде Јадрана изне-
нада потекле испод кале-
мегданских зидина, мање
бих се изненадио.

Иностранство!

У то време у Италију су
путовали министри, високи
привредници и спортисти.
Ситни шпекуланти, разочара-
ни и авантуристи могли су та-
кође код суседа. Али на весла!

Код персоналаца сам.

– Попунићеш овај упитник.

Фотографисаћеш се.

– И не труби наоколо. Реци да идеш у Свилајнац. Знаш какав
смо свет. Свако би да седне у тај воз.

– Наместиће ти игру.

Ћутао сам као сицилијански мафијаш. А и да сам се распри-
чао, ко би ми веровао. У реду за службени пут у иностранство
био сам негде око Винковаца, ако узмемо да је глава реда на Те-
разијама. И сад одједном: изволите попуните упитник.

Попуњавам формулар: шта сте радили за време рата, шта по-
сле рата, шта радите сада, шта вам раде рођаци у иностранству,
шта вам раде рођаци у отаџбини...!?

– Рођаче, спремаш ли се ових дана да ланеш нешто против
државе?

– Какво је то питање, момак?

– Не питам ја, него држава.

– А уз поводу чега?

– Уз поводу тога што би требало да путујем у... – умало да
провалим ствар.

– Куда путујеш?

– У Свилајнац.

Рођак се почеше иза ува:

– Кол’ко знам, држава не да пасош ако имаш лајаве рођаке.
А да због тога не пушта у Свилајнац, први пут чујем.

Није било друге: признадох му за Италију. Ни пре ни после тога мој углед у његовим очима није био већи.

■ ■ ■

Начисто ме распаметила рубрика: „Које језике говорите, а којим се служите?“ Припадао сам оној генерацији средњошколаца чији се наставни програм страних језика мењао према заставама које су истицане на јарболима. Дакле, немачки, италијански, руски, француски. Наравно, говорио сам само српскохрватски, али чак ни у то нисам могао да уверим једног језичног чистунца и мог првог уредника др Мила Станковића.

Уписах сва четири језика, слагах дебело државу, и стадох да чекам путну исправу.

– У Италију ћете путовати са краватом – наложи ми шеф групе Малетин.

– Кравате не трошим, шефе.

– И носићете белу најлонску кошуљу.

– Имам их укупно две.

– Понесите их обе. Праћете их у хотелу...! И никакве лудорије тамо. Јасно?

– Зашто ви то само мени?

– Премлади сте и површни. Отворено да вам кажем: нисам срећан што сте у мојој групи.

Биле су две групе: једна римска и једна миланска.

Ево састава:

Римска група: Хацић, Ђукић, Марковић, Коњовић, Леандров, Карановић.

Миланска група: Малетин, Зечевић, Манојловићка, Митровић, Новак.

Првог августа прешао сам границу код Сежане.

„Остварио се сан идиота“, цитирао сам гласно славног Остапа Бендера.

У двадесет деветој години први пут сам угледао иностранство.

Срце је хтелo да ми искочи из груди.